

ความรุนแรงและแนวทางการดำเนินงานป้องกัน
ปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2
The Implementation of the Student Care and Support System to
Prevent Violence in Schools in the Tha Chana 2 School
Network Group under the Surat Thani Primary
Educational Service Area Office 2

สุภัทรา ภูษิตรัตน์าวลี¹

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาศกรราช¹

อัจฉรา ธรรมาภรณ์²

จรรยา ทองจีน²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้²

*e-mail: supattarapusit@gmail.com

Supattara Pusitrattanavalee¹

Faculty of Education, Educational Administration,
Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus¹

Achara Thummarpon²

Chanya Thongchin²

Master of Education Program in Education Administration,
Southern College of Technology²

Received: April 5, 2023, Revised: June 22, 2023, Accepted: July 4, 2023

บทคัดย่อ

ความรุนแรงที่ปรากฏให้เห็นในสังคมไทยผ่านสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ นับวันยิ่งมีจำนวนมากขึ้นและสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ตั้งแต่ในบ้าน ในชุมชน ในโรงเรียน ในรูปแบบต่าง ๆ กันไป การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพความรุนแรงภายในโรงเรียน (2) เปรียบเทียบความรุนแรงภายในโรงเรียน และ (3) ศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างระยะที่ 1 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 148 คน กลุ่มตัวอย่างระยะที่ 2 คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน และ ครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 6 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คัดเลือกโดยการจับฉลากชื่อโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้อคำถามในการสนทนากลุ่ม และ แบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .963 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียน ภาพรวมพบความรุนแรงอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรุนแรงทางจิตใจ (2) ผลการเปรียบเทียบลักษณะของการกระทำความรุนแรงของ

นักเรียนภายในโรงเรียน พบว่า นักเรียนที่เพศ อายุ ผลการเรียน สถานภาพของบิดามารดา และการพักอาศัย แตกต่างกัน พบลักษณะการกระทำความรุนแรงในโรงเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ และ (3) ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียน คือ การบริหารจัดการจะต้องเป็นแบบมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นั่นคือ ผู้ปกครอง นักเรียน และ ทีมงานที่เข้มแข็งและประสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ประกอบด้วย 3 ทีม คือ ทีมนำ ได้แก่ ผู้บริหารและกรรมการสถานศึกษา ทีมประสาน ทำหน้าที่สนับสนุนประสานงานให้เกิดระบบการทำงานที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และ ทีมทำ ทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนตาม 5 ขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งผลจากการศึกษาจะนำไปขับเคลื่อนผ่านกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือให้สามารถเข้าถึงผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อลดปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียนต่อไป

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การป้องกันความรุนแรงภายในโรงเรียน

Abstract

The incidence of Violence in Thai society as shown in various media outlets, is on the rise. Acts of violence are complex and diverse, and can occur in a variety of settings, including homes, communities, and schools, in various forms. The aims of this research were to: (1) to investigate issues related to student violence in the Tha Chana 2 School Network Group, (2) compare violent acts in the schools, and (3) seek suggestions regarding the student care and support system so as to prevent violence among the schools. The sample of 148 sixth-grade students in the Tha Chana 2 School Network Group was used for phase 1, while 6 administrators and 6 teachers in charge of student care and support in the same network were used in phase 2. They were selected using purposive sampling method based on two criteria namely: they must be administrators and teachers who are responsible for the student support system, then school names were randomly drawn. Instruments including a questionnaire validated by 5 experts for its quality of content accuracy and the reliability coefficient of .963, focus group questions, validated by experts for their completeness, content, and language, were employed and analyzed using mean, percentage, standard deviation, One-way ANOVA, and content analysis.

Findings revealed that: the overall frequency of violence problems found among students was relatively high. Psychological violence had the highest mean among all aspects. The comparison results of violent acts found among the students based on their age, grade, parental status, and place of residence indicated that different types of violent acts were found to exhibit different types of violent acts with a statistical significance at levels of .001, .01, and .05 respectively. Suggestions were made that participation by stakeholders in school administration is needed - i.e., parents, students, and a strong working team with effective coordination which can comprise three bodies: a leading team comprising administrators and school committee, a coordination team tasked with supporting and coordinating to maintain quality of the working system, and an operation team responsible for developing student quality through the five steps of student care and support system. Results of this study will be used to drive the process of the support system to reach individual learners to reduce violence in schools.

Keywords: Student Care and Support System, Prevention of School Violence

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง

ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Ministry of Education, 2002) ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้

คู่คุณธรรม แต่จากที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียนก่อการทะเลาะวิวาท ยกพวกตีกัน ทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สินของส่วนรวม การใช้ภาษาที่รุนแรง ช่มชู้ ต่ำหิดเต็ยง กล่าวโทษผู้อื่น การใช้ภาษาท่าทางที่ไม่เหมาะสม พฤติกรรมเหล่านี้ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่รุนแรง ซึ่งผลการสำรวจในโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด เมื่อปี 2560 ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พบว่ามีเด็กถูกรังแกในสถานศึกษาปีละประมาณ 6 แสนคน ซึ่งเด็กกลุ่มที่ครอบครัวใช้ความรุนแรงหรือเด็กที่ป่วยโรคทางจิตเวชมักเป็นกลุ่มผู้รังแก ส่วนเด็กที่มีความเสี่ยงถูกรังแกสูงคือ เด็กที่มีพัฒนาการช้า เด็กพิการ เด็กพิเศษ หรือกลุ่มเพศทางเลือก (Department of Mental Health, 2017) ทำให้สัดส่วนเด็กถูกรังแกของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 2 ของโลกรองจากประเทศญี่ปุ่น สะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาความรุนแรงในกลุ่มเด็กและเยาวชนนับวันยิ่งวิกฤติและส่งผลกระทบต่ออนาคตและความมั่นคงของชาติ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งมีการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง (Office of the Basic Education Commission, 2009) ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ได้รับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งมีการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง และ ดำเนินการลดความรุนแรงในเด็กนักเรียน สร้างความสมานฉันท์ให้เกิดในสังคมโดยเริ่มต้นที่สังคมในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา โดยสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ คือ 1) บริหารจัดการให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ 2) ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น และ 3) ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตามการประเมินผล สนับสนุน ให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน ผู้วิจัยตระหนักในปัญหาความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนที่ส่งผลต่อความประพฤติของนักเรียน และมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 จึงได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทาง

การป้องกันหรือแก้ไขปัญหาคความรุนแรงภายในโรงเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการป้องกันหรือลดความรุนแรงเพื่อส่งผลให้คุณภาพนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความรุนแรงภายในโรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความรุนแรงภายในโรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ผลการเรียนรู้ สถานภาพของบิดามารดา และ การพักอาศัย ของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงภายในโรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ความรุนแรง

World Health Organization [WHO] (2002) ได้ให้ความหมายว่า การใช้ความรุนแรง หมายถึง การกระทำที่มีเจตนาและแสดงออกมาทางร่างกาย การขู่บังคับ การแสดงอำนาจ ต่อตนเอง บุคคลอื่นกลุ่มบุคคล หรือชุมชน เพื่อก่อให้เกิดการบาดเจ็บ การเสียชีวิต ความสะเทือนใจ ความสูญเสีย หรือการถูกทอดทิ้ง

WHO (2002) แบ่งประเภทของความรุนแรงเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ความรุนแรงต่อตนเอง (Self-directed Violence) หมายถึง ลักษณะความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากบุคคลกระทำต่อตนเอง ความรุนแรงกลุ่มนี้ยังสามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภทที่เฉพาะเจาะจงได้ คือ 1) พฤติกรรมการฆ่าตัวตาย ซึ่งรวมทั้งความคิดฆ่าตัวตาย ความพยายามฆ่าตัวตายและการฆ่าตัวตายโดยสมบูรณ์ และ 2) พฤติกรรมการทำร้ายตนเอง เป็นการกระทำให้ตนเองบาดเจ็บ มุ่งร้ายต่อตนเอง หรือทำให้ตนเองอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย แต่ไม่จำเป็นต้องมีผลถึงเสียชีวิต

2. ความรุนแรงระหว่างบุคคล (Interpersonal Violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่น ความรุนแรงกลุ่มนี้สามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภท คือ ความรุนแรงในครอบครัว และ ความรุนแรงในชุมชน

3. ความรุนแรงระหว่างกลุ่ม (Collective Violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มบุคคลกลุ่มใหญ่ เป็นความรุนแรงที่เกิดจากรัฐหรือประเทศ แบ่งย่อยออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1) ความรุนแรงทางสังคม 2) ความรุนแรงทางการเมือง และ 3) ความรุนแรงทางเศรษฐกิจ

WHO (2002) แบ่งลักษณะของการกระทำความรุนแรงตามวิธีการที่ใช้ในการแสดงออกของถึงความรุนแรงเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ความรุนแรงทางร่างกาย (Physical Violence) หมายถึง การได้รับบาดเจ็บโดยผู้กระทำความรุนแรง ในรูปแบบการเขียนตี ตะ กัดหรือวิธีอื่นทำให้ผู้ถูกระทำได้รับบาดเจ็บ เช่น กระตุกหัก เลือดออก ฟกช้ำ แผลไฟไหม้ได้รับสารพิษ รวมถึงการทะเลาะวิวาท เป็นต้น ทั้งนี้ต้องคำนึงบริบทของแต่ละวัฒนธรรมด้วย และเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ซ้ำเกิดซ้ำ

2. ความรุนแรงทางเพศ (Sexual Violence) หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ผู้ถูกระทำเป็นเครื่องมือตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำ หรือตกลงยินยอมร่วมและ การกระทำนั้น อาจใช้กำลังบังคับข่มขู่ หรือหลอกล่อ ชักชวนให้สิ่งตอบแทน

3. ความรุนแรงทางจิตใจ (Psychological Violence) หมายถึง การทำร้ายจิตใจ ควบคุมบังคับข่มขู่ ไม่มีเหตุผล ทำให้ได้รับความอับอาย รู้สึกด้อยค่าหรือลดคุณค่าความเป็นมนุษย์

4. ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลย ทอดทิ้ง (Deprivation or Neglect) หมายถึง การไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่และคุ้มครองอย่างเหมาะสม การถูกละเลย ทอดทิ้งในเรื่องปัจจัยสี่ในการดำเนินชีวิต หรือสุขภาพอนามัย จนเกิดอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ

Remshmidt (2001) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรง มีดังนี้

1. ปัจจัยด้านกรรมพันธุ์และร่างกาย ได้แก่ กรรมพันธุ์และสภาพแรกเกิด ผลจากระบบประสาท และระบบต่อมไร้ท่อ
2. ภาวะบกพร่องของการรู้คิด (Cognitive Deficit)
3. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพและจิตวิทยาสุขภาพ
4. ปัจจัยด้านพัฒนาการและอายุ ได้แก่ พัฒนาการด้านจิตสังคมและความผิดปกติทางจิตเวชในเด็กและวัยรุ่น
5. เพศ
6. สุราและสารเสพติด
7. ปัจจัยด้านจิตสังคม ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันและการส่งเสริม ลักษณะและพฤติกรรมของผู้ถูกระทำความรุนแรง อิทธิพลจากการเลี้ยงดูในครอบครัว อิทธิพลจากสังคมในโรงเรียน อิทธิพลจากกลุ่ม การส่งเสริมการใช้ความรุนแรงในสังคม สภาวะแวดล้อมประจำวันที่พบเห็นการใช้ความรุนแรง

Remshmidt (2001) ยังได้กล่าวต่อถึงตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมความรุนแรงอีก 6 ประการ คือ

1. เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีอัตราเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเด็กในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง
2. การใช้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมความรุนแรงมีเพิ่มขึ้น

3. การพบเห็นความก้าวร้าวรุนแรงจากสื่อต่าง ๆ มีผลกระทบในใ้ไม่อยากแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว หรือยอมรับว่าพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องปกติธรรมดาในชีวิตประจำวัน

4. การทำตามแบบอย่าง การเห็นการใช้ความรุนแรงในผู้ใหญ่

5. การเผชิญกับสถานการณ์ที่กดดัน กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมความรุนแรงเพิ่มขึ้นได้

6. ผลกระทบจากเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น อยู่ในสภาพที่เข้มงวด มีความเครียดสูง มีการแข่งขันกัน โดยขาดความเห็นอกเห็นใจ และถูกปฏิเสธหรือไม่ยอมรับจากบุคคลรอบข้าง เป็นต้น

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Ministry of Education (1999) ได้ให้ความหมายว่าการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นวิกฤตทั้งปวง

Ministry of Education (2002) ได้ให้ความหมายว่าการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองมีแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองรวมทั้งครูได้รู้จักนักเรียนมากขึ้นสามารถส่งเสริมและป้องกันปัญหาของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มพิเศษ

Department of Mental Health (2001) กล่าวว่า ความสำคัญที่จะต้องมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการดำเนินงานที่ต้องทำอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจนแล้ว การประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 5 ขั้นตอน (Office of the Basic Education Commission, 2009) ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง
2. การคัดกรองนักเรียน การจัดกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้นและมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา

3. การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป นอกจากนี้ทุกครั้งที่ครูช่วยเหลือนักเรียนควรมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วยการป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการ คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญห

5. การส่งต่อ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

วิธีการวิจัย

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น

คุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 ได้แก่ เพศ อายุ ผลการเรียน สถานภาพของบิดามารดา และการพักอาศัย

ตัวแปรตาม

ลักษณะของการกระทำความรุนแรง ตามวิธีการที่ใช้ในการแสดงออกถึงความรุนแรง 4 รูปแบบ (WHO, 2002) ได้แก่ 1) ความรุนแรงทางร่างกาย 2) ความรุนแรงทางเพศ 3) ความรุนแรงทางจิตใจ และ 4) ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลย หรือ ทอดทิ้ง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาความรุนแรงของนักเรียน

1) ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 จำนวน 234 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 จำนวน 148 คน ที่ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรของ (Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% จากนั้นสุ่ม

โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Proportional Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของจำนวนนักเรียนแต่ละโรงเรียน

ระยะที่ 2 การศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 6 คน และครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 6 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 คัดเลือกโดยการจับฉลากชื่อโรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบคุณภาพ

3.1 แบบสอบถามสภาพปัญหาความรุนแรง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และ ข้อคำถามเกี่ยวกับความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียน แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงทางจิตใจ และ ความรุนแรงที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือการละเลย หรือ ทอดทิ้ง ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่า IOC 1.00 ทุกข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ทั้งฉบับ เท่ากับ .963

3.2 ข้อคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหความรุนแรงภายในโรงเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนเพื่อแจกให้นักเรียนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 148 ชุด โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถามและกลับคืนให้ผู้วิจัยภายใน 7-15 วัน โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืนได้แบบสอบถามกลับมา 148 ชุด คิดเป็น 100%

4.2 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้ววิเคราะห์ แปลผลข้อมูล

4.3 นัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้บริหารสถานศึกษา 6 คน และ ครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 6 คน

4.4 สรุปแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหความรุนแรงภายในโรงเรียนของนักเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1 นำเสนอข้อมูลพื้นฐานด้วยคำร้อยละ

5.2 นำเสนอสภาพปัญหาความรุนแรงของนักเรียน ด้วยค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 นำเสนอผลเปรียบเทียบสภาพปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบว่า มีความแตกต่าง จะทดสอบ รายคู่ต่อด้วยการเปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD หรือ Fisher's Least-Significant Difference

5.4 วิเคราะห์หาข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียน ภาพรวมพบความรุนแรงอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.72) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรุนแรงทางจิตใจ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.73)

2. ผลการเปรียบเทียบลักษณะของการกระทำ ความรุนแรงของนักเรียนภายในโรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 จำแนกตามเพศ อายุ ผลการเรียน สถานภาพของบิดามารดา และการพักอาศัย ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนชายพบการกระทำ ความรุนแรงภายในโรงเรียนค่อนข้างบ่อยกว่านักเรียนหญิง ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.2 จำแนกตามอายุ พบว่า นักเรียนที่มีอายุระหว่าง 10-11 ปี พบการกระทำ ความรุนแรงภายในโรงเรียนค่อนข้างบ่อยกว่านักเรียนที่มีอายุ 12 ปี ขึ้นไป ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.3 จำแนกตามผลการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนสูง พบการกระทำ ความรุนแรงภายในโรงเรียนค่อนข้างบ่อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

2.4 จำแนกตามสถานภาพของบิดามารดา พบว่า นักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน พบการกระทำ ความรุนแรงภายในโรงเรียนน้อยกว่านักเรียนที่บิดามารดาหย่าร้าง และนักเรียนที่บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

2.5 จำแนกตามการพักอาศัย พบว่า นักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ พบการกระทำ ความรุนแรงภายในโรงเรียนค่อนข้างบ่อยกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ และนักเรียนที่อาศัยอยู่กับญาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 พบว่า การป้องกันปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่ให้ความรู้และขัดเกลาผู้เรียน ถือเป็นหน่วยงานสำคัญที่รองลงมาจากรอบครัวของผู้เรียน และถือเป็นจุดเริ่มต้นในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมของนักเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ช่วยแก้ไขความรุนแรงภายในโรงเรียนได้ เพียงแต่ต้องมีการดำเนินการตามกระบวนการอย่างจริงจัง โดยให้ครูเข้าถึงตัวนักเรียนให้ได้มากที่สุด การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ การทำความรู้จักกับผู้เรียนจะทำให้การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในส่วนอื่น ๆ ดำเนินต่อไปได้ เช่น ขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน เมื่อพบว่า มีนักเรียนที่ถูกคัดกรองเป็นกลุ่มเสี่ยง ต้องมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างจริงจัง พุดคุยทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง และควรทำให้กระบวนการแนะแนวมีความเข้มข้นเพิ่มมากขึ้น จากการดำเนินงานที่ผ่านมาปัญหาอุปสรรคสำคัญในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การไม่ให้ความร่วมมือของผู้ปกครองและนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และการขาดครูผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจหรือครูที่จบเอกแนะแนวโดยตรงมาทำหน้าที่ดูแล การที่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการจะต้องเป็นแบบมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นั่นคือ ผู้ปกครองและนักเรียน และ หัวใจของการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การมีทีมงานที่เข้มแข็งและประสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ประกอบด้วย 3 ทีม คือ ทีมนำ ได้แก่ ผู้บริหารและกรรมการสถานศึกษา ทีมประสาน ทำหน้าที่สนับสนุนประสานงานให้เกิดระบบการทำงานที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และ ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนตาม 5 ขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาความรุนแรงของนักเรียนภายในโรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ในภาพรวมพบความรุนแรงอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรุนแรงทางจิตใจ อยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากนักเรียนเคยเห็น เคยกระทำ หรือเคยเป็นผู้ถูกกระทำ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น เคยถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่อยากทำ เคยถูกกีดกันออกจาก

ทำกิจกรรมกลุ่ม เคยถูกเพื่อนใช้คำพูดรุนแรงว่ากล่าวผ่านทางสื่อสังคม Facebook เคยพูดคำหยาบคาย เป็นต้น หากมองตามสภาพปัญหาแล้วจะเห็นว่า ความรุนแรงในพื้นที่โรงเรียนนั้นไม่ได้เกิดขึ้นมาเพียงลำพัง หากแต่มีบริบทที่แวดล้อมเกี่ยวข้องกับนักเรียนแต่ละคน ทั้งในระดับชุมชน ครอบครัว รวมไปถึงโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chanrod (2022) ศึกษาความรุนแรงของพฤติกรรมกรลั่นแกล้งกันของนักเรียนในโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า รูปแบบและลักษณะของพฤติกรรมกรลั่นแกล้งที่พบมากที่สุด คือ พฤติกรรมกรลั่นแกล้งทางคำพูด (ร้อยละ 82.0) ซึ่งถูกกลั่นแกล้งในลักษณะของการล้อเลียน การนินทา และการเข้าแหย่รอมลงมา คือ พฤติกรรมกรลั่นแกล้งทางร่างกาย (ร้อยละ 68.0) ที่ระบุว่า เคยถูกกลั่นแกล้งทางร่างกาย ในลักษณะของการเตะ การตี การผลัก และ การกรลั่นแกล้งเชิงสัมพันธ์ภาพ (ร้อยละ 45.0) ที่ระบุว่า เคยถูกกลั่นแกล้งเชิงสัมพันธ์ภาพ ในลักษณะของการกรลั่นแกล้งโดยใช้กลุ่มเพื่อนกดดันให้แยกจากกลุ่ม โดยใช้กลุ่มเพื่อนกระจายข่าวลือให้ถูกเข้าใจผิดในแง่ลบ และโดยใช้กลุ่มเพื่อนประณาม กล่าวโทษ ไม่ให้เพื่อนเข้าใกล้

2. ผลการเปรียบเทียบลักษณะของการกระทำความรุนแรงของนักเรียนภายในโรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ผลการเรียน สถานภาพของบิดามารดา และการพักอาศัย ทั้งภาพรวมและรายด้าน พบว่า ทุกตัวแปรพบความรุนแรงแตกต่างกัน อภิปรายผลจำแนกตามตัวแปรดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนชายพบการกระทำความรุนแรงภายในโรงเรียนค่อนข้างบ่อยกว่านักเรียนหญิง ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนชายมีโอกาสได้รับรู้เกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงจากรุ่นพี่ได้ง่ายกว่านักเรียนหญิงและในขณะเดียวกันนักเรียนชายมีการถูกขู่ข่มขู่ได้ง่ายกว่า จึงทำให้นักเรียนชายมีแนวโน้มพบความรุนแรงได้มากกว่านักเรียนหญิง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nualpan (2018) ศึกษา เรื่อง ปัญหาความรุนแรง: กระบวนการครอบงำความคิดของนักศึกษาอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กระบวนการครอบงำความคิดของนักศึกษาอาชีวศึกษามีอยู่ 3 กระบวนการ ได้แก่ 1) กระบวนการรับน้อง 2) กระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์ความรุนแรงจากรุ่นพี่สู่อุ่น้อง และ 3) กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของนักศึกษาอาชีวศึกษา ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรใช้ความรุนแรงของนักศึกษาอาชีวศึกษา เกิดจากองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ 1) องค์ประกอบภายในที่แสดงออกมาจากความรู้สึกนึกคิดภายในสภาพบังคับของจิตใจ คือ กระบวนการครอบงำความคิด เป็น

ปัจจัยหลัก ที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมกรใช้ความรุนแรงของนักศึกษาอาชีวศึกษา และ 2) องค์ประกอบภายนอกจากสภาพแวดล้อมทั่วไป เป็นปัจจัยรองที่สนับสนุนพฤติกรรมกรใช้ความรุนแรง คือ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านสถาบัน

2.2 จำแนกตามอายุ พบว่า นักเรียนที่มีอายุระหว่าง 10-11 ปี พบการกระทำความรุนแรงภายในโรงเรียนค่อนข้างบ่อยกว่านักเรียนที่มีอายุ 12 ปี ขึ้นไป ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนที่มีอายุน้อยและอ่อนแอจะเป็นเป้าหมายในการกระทำความรุนแรงได้มากกว่านักเรียนที่มีอายุมาก เนื่องจากผู้ที่ชอบกระทำความรุนแรงกับผู้อื่นมักจะเลือกเป้าหมายที่อ่อนแอกว่าตนเอง จึงเป็นสาเหตุให้นักเรียนที่มีอายุน้อยพบความรุนแรงได้มากกว่านักเรียนที่มีอายุมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Noimanee (2018) ศึกษา สถานการณ์เสี่ยงต่อความรุนแรงในครอบครัว ในตำบลแม่ยางฮ่อ อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ต่างกัน มีสถานการณ์เสี่ยงต่อความรุนแรงในครอบครัวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 จำแนกตามผลการเรียน พบว่า นักเรียนที่ผลการเรียนสูง พบการกระทำความรุนแรงภายในโรงเรียนค่อนข้างบ่อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนที่มีผลการเรียนสูงจะตกเป็นเป้าหมายของพวกที่ชอบกระทำความรุนแรงเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ จึงทำให้นักเรียนที่มีผลการเรียนสูงพบความรุนแรงได้มากกว่านักเรียนที่ผลการเรียนต่ำกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chumsuwan (2019) ศึกษา แนวทางเพื่อจัดการปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง พบว่า สาเหตุการทะเลาะวิวาทมาจากสาเหตุหลัก 4 ด้าน คือ 1) ด้านเพื่อนและรุ่นพี่ 2) ด้านสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว 3) ด้านวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของนักเรียน และ 4) ด้านสถานที่ตั้งของสถานศึกษา โดยในปัจจุบันการขู่ข่มขู่ ด่าทอกันนั้นไม่ใช่แค่เพียงเวลาพบหน้ากันเท่านั้น แต่ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้เกิดการขู่ข่มขู่ สบประมาท หรือด่าทอ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก กลุ่มไลน์ เป็นต้น อันนำไปสู่การทะเลาะวิวาทที่รุนแรง

2.4 จำแนกตามสถานภาพของบิดามารดา พบว่า นักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน พบการกระทำความรุนแรงภายในโรงเรียนน้อยกว่านักเรียนที่บิดามารดา หย่าร้าง และนักเรียนที่บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกันได้รับการดูแลปกป้องจากผู้ปกครองรอบด้าน ทำให้โอกาสที่จะพบ

ความรุนแรงมีน้อยกว่านักเรียนที่ขาดผู้ปกครองดูแล เนื่องจากนักเรียนที่ขาดผู้ปกครองดูแลจะมีโอกาสที่อยู่โดดเดี่ยวสูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองดูแล และเมื่อนักเรียนอยู่อย่างโดดเดี่ยวจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ตกเป็นเป้าหมายของผู้ที่ขอบกระทำความรุนแรงและในขณะที่เดียวกันนักเรียนอาจจะเป็นผู้กระทำความรุนแรงด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ponpichai, & Uieng (2020) ได้ศึกษา เรื่อง การป้องกันพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของเยาวชนในอำเภอเมือง จังหวัดตรัง พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของเยาวชน ได้แก่ทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงโดยรวม รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ ทัศนคติต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทางคำพูด มีมารดาประกอบอาชีพเกษตรกร สถานภาพทางการศึกษา และ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของเยาวชน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 78.5 และสอดคล้องกับ Wacharasin, Khamngoen, Sriprasan, & Chivanon (2021) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียน พบว่า ปัจจัยด้านประวัติความรุนแรงในครอบครัวด้านวาจา ประวัติการทะเลาะวิวาทในครอบครัว และ ความเครียดของการเป็นบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกว่าความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและการสื่อสารในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกว่าความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.5 จำแนกตามการพักอาศัย พบว่า นักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ พบการกระทำความรุนแรงภายในโรงเรียนค่อนข้างบ่อยกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ และนักเรียนที่อยู่กับญาติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สภาวะแวดล้อมประจำวันที่พบเห็นการใช้ความรุนแรงของพ่อแม่ ผลกระทบจากการติดตามสื่อต่าง ๆ ที่พ่อแม่เลี้ยงดูแบบตามใจ ขาดการควบคุม ลักษณะครอบครัวที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมรุนแรง เช่น มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Krajangsaeng, Kamolbhibhat, & Chantuk. (2021) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นของวัยรุ่น พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมลอกเลียนแบบ มากที่สุด คือ บริบททางสังคม และการรับชมสื่อที่ใช้ความรุนแรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นของวัยรุ่น ได้แก่ สถาบันครอบครัว รองลงมาคือ พฤติกรรมลอกเลียนแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงภายในโรงเรียนในเครือข่ายท่าชนะ 2 พบว่า การป้องกันปัญหาคความรุนแรงภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ช่วยแก้ไขความรุนแรงภายในโรงเรียนได้ เพียงแต่ต้องมีการดำเนินการตามกระบวนการอย่างจริงจัง โดยให้ครูเข้าถึงตัวนักเรียนให้ได้มากที่สุด โดยการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนมีประสิทธิภาพ จะทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในส่วนอื่น ๆ ดำเนินต่อไปได้ เช่น ขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน เมื่อพบว่า มีนักเรียนที่ถูกคัดกรองเป็นกลุ่มเสี่ยง ต้องมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างจริงจัง พูดคุยทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ปัญหาอุปสรรคสำคัญในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน คือ การไม่ให้ความร่วมมือของผู้ปกครองและนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และการขาดครูผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจหรือครูที่จบเอกแนะแนวโดยตรงมาทำหน้าที่ดูแล การที่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการจะต้องเป็นแบบมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและนักเรียน หัวใจของการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การมีทีมงานที่เข้มแข็งและประสานสัมพันธ์กันอย่างดี ประกอบด้วย 3 ทีม คือ ทีมนำ ได้แก่ ผู้บริหารและกรรมการสถานศึกษา ทีมประสาน ได้แก่ หัวหน้าระดับชั้น ทำหน้าที่สนับสนุนประสานงานให้เกิดระบบการทำงานที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และ ทีมทำ ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน ครูแนะแนว เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนตาม 5 ขั้นตอน ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Department of Mental Health (2001) กล่าวว่า ความสำคัญที่จะต้องมีการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการดำเนินงานที่ต้องทำอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจน การประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ ดังนั้น การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างจริงจังสามารถช่วยลดปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียนได้ แต่อุปสรรคในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน นั่นคือ การประสานงานกับผู้ปกครองในการที่จะเรียนรู้ และรู้จักผู้เรียนอย่างแท้จริง เนื่องจากบางครั้งผู้ปกครองก็ไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควร และจากการสนทนากลุ่มผู้ร่วมสนทนามีความเห็นพ้องกันว่า ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนจะมี

ประสิทธิภาพและสามารถแก้ปัญหาความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นได้ ต้องมีการดำเนินงานอย่างจริงจังและต้องสามารถติดตามและประสานงานกับผู้ปกครองอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dachosad (2020) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาลำทับ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาลำทับ เพื่อนำไปใช้ในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 5 ขั้นตอน คือ (1) ชี้แจงแผน (2) ชี้แจง/ตระหนัก/เข้าใจ (3) ชี้แจงมีอุปนิสัย (4) ชี้แจงความร่วมมือ และ (5) ชี้แจงตรวจสอบและประเมินผล

สรุป

สภาพปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียน ภาพรวมพบความรุนแรงอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรุนแรงทางจิตใจ ซึ่งผลการเปรียบเทียบลักษณะของการกระทำความรุนแรงของนักเรียนภายในโรงเรียน พบว่านักเรียนที่เพศ อายุ ผลการเรียน สถานภาพของบิดามารดา และการพักอาศัย แตกต่างกันไป พบการกระทำความรุนแรงในโรงเรียนแตกต่างกัน สำหรับข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียน คือ การบริหารจัดการจะต้องเป็นแบบมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นั่นคือ ผู้ปกครองนักเรียน และ ทีมงานที่เข้มแข็งและประสานสัมพันธ์กันอย่างดี ประกอบด้วย 3 ทีม คือ ทีมนำ ได้แก่ ผู้บริหารและกรรมการสถานศึกษา ทีมประสาน ได้แก่ หัวหน้าระดับชั้น ทำหน้าที่สนับสนุนประสานงานให้เกิดระบบการทำงานที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และ ทีมทำ ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน ครูแนะแนว ทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนตาม 5 ขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาสภาพปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียนเครือข่ายท่าชนะ 2 พบว่า ยังมีสภาพความรุนแรงภายในโรงเรียนที่นักเรียนได้พบค่อนข้างบ่อยครั้ง ดังนั้น ครูและผู้บริหารจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง และควรที่จะนำสภาพปัญหาดังกล่าวที่ศึกษาพบ มาแก้ไขเป็นรายกรณี (Case Study) โดยการขับเคลื่อนผ่านกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มข้น จริงจังและพัฒนาปรับปรุงระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อลดปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียน

2. จากการศึกษาแนวทางการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนจากการสนทนากลุ่ม พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนหากมีการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง จะมีประสิทธิภาพมากพอที่จะช่วยลดปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียนได้ ซึ่งผู้บริหาร ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและชุมชน ให้ความร่วมมือกันในการขับเคลื่อนกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยกันลดปัญหาความรุนแรงภายในโรงเรียน

3. ควรนำผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะด้านเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาแบบเจาะจงได้ตรงประเด็น เช่น ความรุนแรงทางด้านร่างกาย ความรุนแรงทางด้านอารมณ์ ความรุนแรงทางด้านสังคม และความรุนแรงทางด้านสติปัญญา เป็นต้น

2. ควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษาให้มากขึ้น โดยนำระบบการดูแลนักเรียนของทีมนำ ทีมประสาน และทีมทำ ไปทดลองใช้ เพื่อจะได้ข้อมูลนำมาเปรียบเทียบว่า เมื่อนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษาแล้ว สามารถลดความรุนแรงในสถานศึกษาได้ มากน้อยเพียงใด

References

- Chanrod, A. (2022). A study of the severity on bullying behavior among the students in secondary schools of Mueang District in Phitsanulok Province. *Journal of Local Management and Development Pibulsongkram Rajabhat University*, 2(1), 43-56. [in Thai]
- Chumsuwan, K. (2019). *Study of Directions for Addressing Student Quarrel Problems in a Private Vocational College* (Master's Thesis). Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Bangkok. [in Thai]
- Dachosad, S. (2020). *Relationships between Teachers' Perception of Student Assistant System and Quality of Life of Students in the Lamthap School Network Group under Krabi Primary Educational Service Area Office* (Master's Thesis). Southern College of Technology, Nakhon Si Thammarat Province. [in Thai]

- Department of Mental Health, Ministry of Public Health. (2001). *Thai Mental Health 2000-2001*. Bangkok: Freight Forwarding Organization. [in Thai]
- _____. (2017). *Annual Report 2017*. Bangkok: Bureau of Mental Health Service Management. [in Thai]
- Krajangsaeng, K., Chanasith, K., & Chantuk, T. (2021). Causal factors affecting the behavior of violence against others of middle adolescents. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 12(27), 97-110. [in Thai]
- Ministry of Education, Department of Academic Affairs. (1999). *National Education Act, B.E. 2542 (1999)*. Bangkok: Freight Forwarding Organization. [in Thai]
- _____. (2002). *National Education Act, B.E. 2542 (1999) Amendment (2nd Amendment) B.E. 2545 (2002)*. Bangkok: The Teachers Council of Thailand. [in Thai]
- Noimanee, S. (2018). *The Situation Survey for Violence Risk Factors in Case Study of Maeyang Hoe Sub-district, Rongkwang district, Phrae Province* (Master's Thesis). Thammasat University, Bangkok. [in Thai]
- Nualpan, C. (2018). *Violence: The Hegemony Process of Vocational Students in Bangkok* (Master's Thesis). Rangsit University, Bangkok. [in Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2009). *Basic Education Core Curriculum B.E. 2008*. Bangkok: Thailand Agricultural Cooperative Assembly Limited. [in Thai]
- Ponpichai, W., & Uieng, J. (2020). *Prevention of Adolescent Violence Behaviors in Mueang District, Trang Province* (Master's Thesis). Rajamangala University of Technology Srivijaya, Trang Campus. Trang Province. [in Thai]
- Remschmidt, H. (2001). *Schizophrenia in Children and Adolescents*. United Kingdom. Cambridge University Press.
- Wacharasin, C., Khamngoen, R., Sriprasan, C., & Chivanon, N. (2021). Factors related to violence in families with school age children. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 5(2), 189-200. [in Thai]
- World Health Organization. (2002). *World Report on Violence and Health*. Geneva: World Health Organization.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an Introductory Analysis*. New York: Harper & Row.